

УСПЕСИ ВАТИКАНА У ИЗМЕНАМА СРПСКЕ ИСТОРИЈЕ

20.05.2016 Ђорђе Бојанић

У то време католичка пропаганда заиста није могла да пробије српске баријере. Бољи изгледи за Ватикан указали су се крајем XVII века, када на Србе леп утисак остављају успеси католичких држава против Турака. Под Бечом септембра 1683. године Турци доживљавају катастрофалан пораз, један од оних који мењају ток историје, и од тада су у сталном повлачењу. **Турско-хришћанска граница убрзано се примиче српским земљама, због чега расте значај Аустрије.** Срби листом стају на аустријску страну и масовно ступају у аустријску војску. Карловачким миром из јануара 1699. године Турцима остају само Банат и јужни део Срема. Пожаревачким миром из 1718. граница Аустрије спушта се дубоко у Србију, све до Западне Мораве, где се задржава до београдског мира 1739. године, када Турци поново запоседају Саву и Дунав.

Током две деценије, од пожаревачког до београдског мира, под аустријском влашћу је велики број Срба, што католичкој пропаганди даје нови подстрек. Смутна времена крајем XVII и у првој половини XVIII века веома погодују наступу католика пошто српски народ страда на свим странама. **Масовно се руше српске цркве, манастири и насеља, прогони се становништво, спаљују књиге и мошти светих.** То је време великих сеоба, али и великих одлука, са најдалекосежнијим последицама по српску судбину. Међу њима је најзначајнија довођење Руса на Балкан и чврсто везивање нашег народа за руску политику.

Аустријанци свакако нису рачунали на Русе, јер иначе не би претеривали према Србима. Аустријска војска понашала се горе и од Турака, ископавајући чак и мртве из гробова ради пљачке. Једну за другом, бечки двор је укидао привилегије Србима, док су католичка пропаганда и насилно католичење Срба спровођени преко сваке мере. Тада је покатоличен велики број Срба у Славонији, Далмацији, Херцеговини и Босни. Аустријске власти су сматрале да Срби немају куд и да је куцнуо час да коначно реше српско питање по својој мери. Али патријарх Арсеније и београдски митрополит Мојсије успевају да заинтересују Русе за српску судбину, и цар Петар Велики озбиљно стаје на српску страну.

Нема сумње да су језуитски насртаји посебно терали Србе у руски загрљај. Цар Карло VI наредио је да се у Србију пошаљу католички мисионари још пре аустријског продора до Западне Мораве. Аустријска управа на српским земљама добила је налог да делује у корист уније. Доноси се низ уредби о повлашћеном положају католичке цркве, а католички елемент се систематски насељава на српске земље. Чак је постојало наређење да у Београду католика „сваки пут“ мора да буде више од православних.

Године 1726. у Смедереву се оснива католичка епископија за Србију, док се посебни каноници постављају у Београду (више њих), Шапцу, Руднику, Јагодини и Параћину. Нешто касније аустријске црквене власти постављају парохије и у Миријеву, Ваљеву, Пожаревцу и Градишту. Уз цркве се оснивају школе чији наставници морају да прођу тестове пред исусовачким комисијама. Да се на пропаганду кроз образовни систем озбиљно рачунало, види се по оснивању ниже гимназије у Београду 1726. године.

Разуме се да упоредо са оваквим ширењем католичанства аустријске власти на све начине блокирају рад Српске православне цркве, и чак Србима наређују слављење католичких празника. Последица такве аустријске политике била је сеоба обрнутог смера: сада су Срби масовно стали да прелазе на подручја под турском влашћу. Принц Александар Виртенбершки жалио се око 1730. године да ће „читави крајеви дезертирати ако остане овако“. На то је цар Карло VI одговорио новим довлачењем католика у Србију, махом Немаца. Било их је толико да београдско насеље Палилула тада по њему мења име у Карлстат. Наредба цара Карла VI гласила је: „У Београду, као крајњем граничном месту и првом зиду хришћанства, немачка нација у свако доба мора бити прва по снази и броју“.

Турска офанзива и руска помоћ зауставили су овакву уништавајућу политику Аустрије према српском народу. „Не тражимо богатство, него помоћи за просвету учења и за оружје душа наших да би се супротставили онима који војују на нас“, писао је Митрополит Мојсије 1721. године Петру Великом. Али, колико је католичка пропаганда током тих неколико деценија ослабила „оружје душа наших“? Колико је настало растројство, веће и од оног после 1459. године, **ранило српски народ?**

Ова времена спадају међу најпресуднија у нашој историји. Маса Срба најпре су се пред Турцима склањале у Аустрију, а онда пред Аустријанцима у Турску и Русију (на Дњепру је тада основано насеље Нова Србија), због чега су најмање две генерације лишене устаљеног начина живота у окриљу цркве, као једине националне организације. Из средњег века Срби су тако изашли под најсуровијим околностима. Један духовни склоп није замењен другим, него је тешко рањен истовременим насртајима ислама и католичанства. Српство је тада пољуљано у дословце свим својим областима, да се у некима не опорави све до данас (Косово, Славонија, јадранско залеђе...). Српска култура долази до најниже тачке у својој историји: Пећка патријаршија је укинута 1766. године, за неколико деценија не постоје српски градови, школе, па чак ни манастири, који се руше на све стране.

Због свега овога постојали су повољни услови да народно предање, „као усмена историја неугог пука“, замени праву историју и изворне српске култове, и то под јаким утицајем туђина. Католици проверавају стотине хиљада Срба, али и постављају клопку за следећи покушај убацивањем својих теза у српско народно предање. Као што је показао Владимир Ћоровић у предговору своје књиге „Свети Сава у народном предању“, свако народно предање има време, место и начин настанка, па тако и оно о „проклетој Јерини“, издаји Вука Бранковића, српском поразу на Косову и изврнутом косовском миту. Изгледа да су ови елементи српског народног предања плод католичке пропаганде с почетка XVIII Века. **Када је реч о Бранковићима, за Радована Самарцића нема дилеме: „Ова несрећна породица“, каже он, „постала је жртва католичке пропаганде. Носиоци те пропаганде унели су своје лажи о Бранковићима не само у хуманистичку и ерудитску историографију него, потом, и у српско усмено предање“.**

А када је католичка пропаганда у српско народно предање унела лажи о Бранковићима, онда се то по природи ствари десило и са **косовским митом.** Пошто је наша историја о Косову и Бранковићима писана на основу предања, произилази да је све оно што мислимо да знамо о томе заправо само католичка пропаганда!

Не само историја као историја, него и митови који утичу на формирање националне свести, посебно они о издаји у одсудном часу и слављењу пораза уместо победе.

Има чврстих доказа да се католичка пропаганда која око 1600-те године није имала успеха наметнула Србима током наредних 100 година, и у предању и у књижевности. То је било време када су у нас уметничке форме на византијској подлози већ увелико мењане за западни барок. Као што је својевремено посрбљено византијско наслеђе, сада је посрбљен и барок, али је оба пута прихваћено много утицаја са трајним последицама. Тако је барокна историографија продрла у српску историју и књижевност, и то управо из „Краљевства Словена“ Мавра Орбина. Та књига, у којој је велики део посвећен српској историји на начин који смо напред описали, почетком XVIII века „улази у темеље српске барокне историографије, формира схватања низа српских писаца ове епохе и санкционише увођење народног предања и усмене књижевности у ред историјских извора“, пише Милорад Павић у „Историји српске књижевности барокног доба“. Орбинову књигу читају и користе као историјски извор готово сви истакнути српски писци тога доба: Змајевић, Бранковић, Василије Петровић, Симеон Кончаревић, Рајић, Пишчевић и други. Да апсурд буде већи, несрећни гроф и писац Ђорђе Бранковић Орбина највише цитира баш у одељку о косовској бици!

„**Орбин** је утицао на шири круг српских читалаца и пре појаве превода његове књиге од Славе Владиславића, који је штампан у Русији 1722. године по налогу Петра Великог“, каже Павић.

На дела српских барокних књижевника и историчара утиче и низ оних далматинских писаца који од почетка XVII века следе **Орбина: Дубровчанин Лукаревић, Трогиранин Иван Луцић, Шибенчанин Иван Томко Мрнавић, и други**. Због трагичног положаја свог народа српски уметници нису били у могућности да се равноправно носе с представницима развијених култура. Нису сви, као гроф Ђорђе Бранковић, писали у затвору, али су итекако осећали последице неслободе свога народа. Због ње су постојали услови да се кроз једну уметничку форму у српском народу увреже елементи католичке пропаганде о Косову и Бранковићима (можда још и неки?), да остану све до наших дана. **А књига Мавра Орбина још увек међу српским историчарима слони као озбиљан историјски извор!** То је исто као када би неки будући историчари, пишући историју нашег времена, као озбиљан извор користили прилоге америчке телевизијске мреже Си-еН-еН.

При томе је занимљиво да је управо барок „златно доба усменог песништва“. Песме безимених аутора тада су у моди у читавој Европи, па и у нашим западним крајевима. До краја XVI века записане су свега две-три српске народне песме, а већ у XVII веку на стотине. **Сакупљачи српског епа тога доба, које Милорад Павић пописује на три странице своје књиге, готово до једнога су католици, што српске (покатоличени Срби), што других националности.** Песничко предање о Боју на Косову, какво мање-више данас познајемо, међу првима је записао црногорски песник и барски надбискуп **Андрија Змајевић (1672-1727)**. Тако је искривљени косовски мит у народном предању опет везан за једног католика на високом положају, и уопште за један католички покрет. Да циклуса о Светом Сави у том „златном добу усменог песништва“ нема, разуме се по себи.

Постоји још један доказ да је католичка пропаганда формирала српско народно предање о Косову и Бранковићима тек око 1700-те године: то је појава Ђорђа Бранковића. Он је од 1673. године почео да се издаје за потомка српских деспота из династије Бранковића истакавши претензије на упражњени српски престо, али се поуздано зна да није од ове владарске лозе. Бечу је нудио сарадњу српских устаника, тражећи заузврат признање и чување српских права и православне вере. Према његовом плану, аустријска војска је имала да се повуче са српских земаља после протеривања Турака, после чега би се обновила српска Деспотовина с њим на челу. У српску државу би ушли Срем и Славонија од Осека до Београда, Рашка, Херцеговина и Банат са Темишваром. Његов план је у основи био сличан идеји једног потомка грчких Кантакузина, који се такође уздао у аустријску помоћ.

После узимања Београда од Турака, када је царска војска требало да настави операције према југу, Бранковићу је 20. септембра 1688. у Бечу заиста издата једна повелја, али је у њој **избегнуто питање обнове српске државе**. Очито, бечки двор је хтео само да га искористи, без већих уступака. Пошто га је том повељом лично цар уздигао у ред грофова, Ђорђе Бранковић се отаџ потписивао као „наследни деспот целокупног Илирика и велики војвода Горње и Доње Мизије, кнез Свете Римске Империје, дуката Св. Саве, Црне Горе и наследни господар Херцеговине, Срема, Јенопоља (Рашке) и гроф угарски“.

Код Срба је имао извесних успеха, окупивши с пролећа 1689. године око 800 устаника, али није смогао храбрости да крене у акцију. Аустријанци су постали сумњичави према њему када је ступио у везу са Русима. Командант царске војске **Лудвиг Баденски** зато спроводи истрагу и проналази један његов проглас народу у коме се потписао као „деспот Илирика“. Један калуђер је на саслушању рекао Баденском да ће деспот ако треба своје земље узети силом, што је већ било довољно да се **Бранковић ухапси. У затвору је био све до смрти 1711. године. За време тамновања написао је обимне „Хронике“, неизоставно штиво за проучавање историје књижевности тога доба.**

Сматра се да је **гроф Ђорђе Бранковић** био политички неозбиљан и без стварне моћи да учини нешто крупно, али му је хапшењем значај нагло скочио. Срби су у њему гледали мученика који је невин страдао због народне ствари, тражећи да се ослободи. Раст Бранковићевог угледа запажен је и у Бечу, па је он депортован у забачени Хеб, што даље од српских првака. Аустријске власти су се бојале његовог утицаја на Србе.

Прича о несрећном грофу, дакле, потврђује да у ово време име Бранковића још није било прокужено; у противном га неко са владарским претензијама никако не би истицао, а нарочито не би тим истицањем постигао успех. Грофов успех се управо и креће у сфери легендарног, мученичког, што би се тешко десило у случају постојања легенде о издаји Бранковића. Његови противници би мит о пословичном издајству Бранковића лако искористили, али то се није десило. Штавише, о издаји Вука Бранковића, користећи књигу Марва Орбина, сасвим безазлено пише и сам Ђорђе Бранковић.

Изузев циклуса о Светом Сави, готово целокупно српско народно предање до нас је дошло уз велико, па и пресудно, мешање католика ради проверавања наших предака. При томе се мисли и на прво „златно доба усменог песништва“, у XVII веку, и на друго, које су такође подстакли католици користећи Вука Караџића.

Тако се вековима одвијао процес убацивања епова сумњивог порекла у српску књижевност и писану историју, док је српска светосавска култура, и усмена и писана, потискивана. Тај процес је упоредив са данашњим медијским ратовима. Што су онда били књижевност и усмено стваралаштво, данас су телевизија, радио и штампа.

Из књиге Тајне „Вукове реформе“, Милослав Самарџић

Прузето [SERBIA WORLD NEWS. RS](http://SERBIAWORLDNEWS.RS)